

ĐÁP ÁN ĐỀ NGỮ VĂN CÀ MAU NĂM 2023-2024

I. ĐỌC HIỂU (4,0 ĐIỂM)

Câu 1: Các phương thức biểu đạt: miêu tả, biểu cảm.

Câu 2: Bài thơ được viết theo thể thơ tự do.

Câu 3: Những từ ngữ, hình ảnh thể hiện tâm trạng đợi mẹ của em bé trong bài thơ: ngồi nhìn ra ruộng lúa, chưa nhìn thấy mẹ, nhìn vàng trắng, nhìn đóm bay, chờ tiếng bàn chân mẹ.

Câu 4: Tác dụng của phép điệp:

- + Thể hiện nỗi mong chờ da diết, thấp thỏm của em bé khi đợi mẹ đi làm.
- + Giúp người đọc hình dung ra khung cảnh khi em bé ngấm nhìn đóm đóm.

Câu 5: HS trình bày ý kiến của bản thân.

Gợi ý đồng tình với ý kiến, vì:

- + Giúp ta thấu hiểu và cảm nhận được tình yêu thương của đứa trẻ dành cho mẹ của mình, vị trí quan trọng của mẹ trong lòng của em.
- + Thông qua hình ảnh người mẹ tần tảo, lam lũ vì mưu sinh, vì đứa con, ta cảm thấy tình cảm lớn lao, vĩ đại của người mẹ, có thể làm tất cả để đánh đổi cho đứa con mình được hạnh phúc.

Câu 6:

- Thông điệp của bài thơ:

- + Hãy luôn nhớ về tuổi thơ với sự hồn nhiên, trong sáng, ngây thơ của đứa trẻ, ta sẽ có thêm nguồn động lực vượt qua mọi khó khăn, chông gai trong cuộc sống.
- + Tình cảm đẹp đẽ nhất trên thế gian là tình mẫu tử.
- + Hãy luôn dành tình cảm cho người mẹ của mình, nói lời yêu thương, đối xử tử tế, chân thành.

- HS suy nghĩ về thông điệp. Gợi ý: thông điệp giúp ta nhìn nhận về tình cảm, những hành động, lời nói của một đứa con dành cho mẹ của mình. Qua đó, em rút ra được bài học cho bản thân, dành mọi điều tốt đẹp cho mẹ bởi vì mẹ đã hi sinh

quá nhiều để đánh đổi lấy cuộc sống tươi vui, hạnh phúc, đủ đầy như ngày hôm nay.

II. LÀM VĂN (6,0 ĐIỂM)

Câu 1:

1. Mở đoạn

- Giới thiệu vấn đề cần nghị luận: tình cảm gia đình.

2. Thân đoạn

- Giải thích khái niệm tình cảm gia đình: tình cảm gắn bó giữa những người có chung quan hệ huyết thống. Tình cảm này có nhiều biểu hiện khác nhau, từ sự yêu thương, che chở của cha mẹ với con cái đến sự quan tâm, chăm sóc của ông bà với các cháu, cũng như sự đùm bọc, yêu thương của anh chị em trong gia đình.

- Biểu hiện của tình cảm gia đình:

+ Biết kính trọng ông bà, cha mẹ; biết chăm sóc, phụng dưỡng ông bà cha mẹ khi tuổi già sức yếu; thể hiện tình yêu, sự tôn trọng và hỗ trợ; thể hiện phong cách lễ độ, anh em thuận hòa hiếu nghĩa.

- Vai trò của tình cảm gia đình:

+ Giúp nuôi dưỡng đời sống tình cảm phong phú, nâng đỡ con người trên từng bước đường đời và chấp cánh cho những ước mơ.

+ Là chỗ dựa tinh thần vững chắc trong mọi hoàn cảnh.

+ Là những tình cảm tốt đẹp nhất của con người, giúp cho chúng ta rèn luyện tình cảm và những đức tính tốt đẹp khác, tình cảm gia đình là tiền đề để con người phát triển.

- Bàn luận mở rộng: Trong cuộc sống vẫn còn có nhiều người con sống bất hiếu, vô lễ, đánh đập, đối xử tàn nhẫn, bỏ rơi cha mẹ già của mình. Lại có những người làm cha mẹ bỏ rơi con cái, làm cho tình cảm gia đình sút mẻ,... những người này đáng bị xã hội thẳng thắn lên án, phê phán.

- HS dẫn chứng phù hợp.

3. Kết đoạn

- Khẳng định ý nghĩa của tình cảm gia đình.
- Liên hệ bản thân, rút ra bài học.

Câu 2:

1. Mở bài

- Giới thiệu khái quát tác giả Lê Minh Khuê, tác phẩm Những ngôi sao xa xôi.
- Giới thiệu khái quát vấn đề nghị luận: vẻ đẹp của thế hệ trẻ Việt Nam thời kì chống Mỹ cứu nước.

2. Thân bài

a. Hoàn cảnh sống và chiến đấu

- Họ ở trong một hang dưới chân một cao điểm giữa một vùng trọng điểm trên tuyến đường Trường Sơn, tức là ở nơi tập trung nhất bom đạn và sự nguy hiểm, ác liệt, từng ngày, từng giờ phải đối mặt với bom rơi, đạn nổ. Có biết bao thương tích vì bom đạn giặc : đường bị đánh « lở loét, màu đất đỏ, trắng lẫn lộn » tưởng như sự sống bị huỷ diệt : không có lá xanh, hai bên đường, thân cây bị tước khô cháy ... Những cây rễ nằm lẫn lóc, ngổn ngang những hòn đá to.... han rỉ trong lòng đất.
=> Một hiện thực khô khốc đầy mùi chiến tranh, nó không có màu xanh của sự sống, chỉ thấy tử thần luôn rình rập.
- Công việc trinh sát, phá bom lại càng đặc biệt nguy hiểm. Họ phải chạy trên cao điểm giữa ban ngày, phơi mình ra giữa vùng trọng điểm đánh phá của máy bay địch để đo và ước tính khối lượng đất đá bị bom địch đào xới, đếm những quả bom chưa nổ và dùng những khối thuốc nổ đặt vào cạnh nó để phá. Đó là một công việc phải mạo hiểm với cái chết, luôn căng thẳng thần kinh, đòi hỏi sự dũng cảm và bình tĩnh hết sức.
- Không khí của chiến tranh không giống như tương lai hay quá khứ có một âm điệu riêng. Chẳng hạn như sự im lặng : “Cuộc sống ở đây đã dạy cho chúng tôi thế nào là sự im lặng “. Im lặng có nghĩa là cái chết đang rình rập đâu đây, nó ập đến

bất cứ lúc nào. Chưa hết, đó mới chỉ là hiện thực lúc yên tĩnh, còn lúc có bom của địch thì sao ? “Nghe tiếng bom đầu tiên, có đứa chết giấc, nằm dãn xuống đất”, rồi “chúng tôi bị bom vùi luôn. Có khi bò trên cao điểm trở về hang, cô nào cũng chỉ thấy « hai con mắt lấp lánh”, “hàm răng loá lên” khi cười, khuôn mặt thì lem luốc.

b. Vẻ đẹp tâm hồn của ba cô gái thanh niên xung phong và cũng là của tuổi trẻ Việt Nam trong cuộc kháng chiến chống Mĩ.

- Họ đều thuộc thế hệ những cô gái thanh niên xung phong thời kì kháng chiến chống Mĩ mà tuổi đời còn rất trẻ (như Phương Định vốn là một cô học sinh thành phố), có lí tưởng, đã tạm xa gia đình, xa mái trường, tình nguyện vào cái nơi mà cái sự mất còn chỉ diễn ra trong nháy mắt, một cách vô tư, hồn nhiên, cống hiến tuổi thanh xuân. Họ thực sự là những anh hùng không tự biết.

- Qua thực tế chiến đấu, cả ba cô gái đều có tinh thần trách nhiệm cao với nhiệm vụ, lòng dũng cảm không sợ hi sinh, tình đồng đội gắn bó. Có lệnh là lên đường, bất kể trong tình huống nào, nguy hiểm không từ nan dù phải đối mặt với máy bay và bom đạn quân thù, và đã lên đường là hoàn thành nhiệm vụ.

=> Phải nói rằng trong đoạn văn tả cảnh phá bom trên cao điểm, Lê Minh Khuê đã sử dụng bút pháp hiện thực để tái hiện lại cảnh phá bom vô cùng nguy hiểm, dựng nên một tượng đài về khí phách anh hùng liêm liệt của tổ trình sát mặt đường từ những con người bằng xương bằng thịt. Chị Thao, Nho, Định như những ngôi sao xa xôi sáng ngời lên những sắc xanh trong khói lửa đạn bom.

- Họ đều là những cô gái trẻ với cuộc sống nội tâm phong phú đáng yêu : dễ cảm xúc, nhiều mơ ước, hay mơ mộng, dễ vui, dễ buồn. Họ thích làm đẹp cho cuộc sống của mình, ngay cả trong hoàn cảnh chiến trường ác liệt. Nho thích thêu thùa, chị Thao chăm chép bài hát, Định thích ngắm mình trong gương, ngồi bó gối mơ mộng và hát... Cả ba đều chưa có người yêu, đều sống hồn nhiên tươi trẻ. Không lúc nào họ không nhớ về Hà Nội.

- Những kỉ niệm sống dậy như những khoảng sáng trong tâm hồn trong trẻo, ngây thơ, dịu dàng. Những xúc cảm hồn nhiên như nguồn sống, điểm tựa, giúp họ thêm vững vàng, sức mạnh vượt qua những khó khăn tưởng chừng như không thể vượt qua nổi. « Khoảng trời xanh » trong thơ « Phạm Tiến Duật » và khoảng trời xanh của kí ức như có sức mạnh vô hình đặc biệt là trong tâm hồn những trí thức trên đường ra trận.

=> Là những cô gái mang trong mình những tính cách tưởng như không thể cùng tồn tại : vô cùng gan dạ, dũng cảm trong chiến đấu mà vẫn hồn nhiên, vô tư trong cuộc sống. Những người như họ thật đáng trân trọng biết bao!

3. Kết bài

- Khái quát về giá trị tác phẩm.
- Cảm nhận của em về vẻ đẹp của thế hệ trẻ Việt Nam thời kì chống Mỹ cứu nước.

